

מִיָּה ה' אֱלוֹקֶיךָ שׁוֹאֵל מֵעֲמֶךָ

דברי תורה וחסידות בענייני הכלל הזמן והמקום — גיליון 5 — אדר א' ב' תשפ"ב
לזכר מִיָּה הניספים באסון מירון — ל"ג בעומר תשפ"א

לך כנוס את כל היהודים

בימים ההם בזמן הזה – שני סוגי הנהגות בישראל כלל הצריך לפרט המנהיגם ופרט המנהיג הצריך לכלל – הנהגה של כפיה ושל רצון – מצבי מודעא רבא לאורייתא וקיימו וקיבלו מרצון

כידוע פורים וחנוכה, אין הם חגים ומועדים על שם הניסים שארעו לאבותינו רק בימים ההם – ותוצאותיהם של הניסים הם עד היום. כדוגמת ימי הפסח שבהם יצאנו לחרות עולם, חרות יסוד הנמשכת עד היום. כימי השבועות שבהם קיבלנו תורה הנמצאת איתנו עד היום. כימי הסוכות בהם זכינו להיווכח בהשגחה העליונה של הקב"ה עלינו על ידי ענני הכבוד או 'סוכות ממש' במהלך כל הדרך בו הולכנו במדבר הגדול והנורא – שמלתך לא בלטה מעליך – רגלך לא בצקה – ויאכילך את המן וכו', השגחה הנמצאת איתנו עד היום הזה. לעומת זאת ההארות של ימי החנוכה ופורים הם עצמן הווים ומתגלים גם בזמן הזה, למרות שתוצאותיהם הניסיות דאז, כבר אינן כיום. והם דברי הקדושת לוי הידועים והמפורסמים בקדושה הראשונה לחנוכה. כי הארות הניסים של חנוכה ופורים נמשכים עד היום הזה.

"... דהנה צריכין להבין למה עשאו יו"ט וקבעו בהלל ובהודאה על הנס דשמונת ימי חנוכה ודפורים ולא עשאו יו"ט ביום מלחמות סיסרא וביום מלהמות סנחריב, אשר היה נס גדול שרצה האל יתברך לעשות חזקיהו משיח וכו' וביתר נסים שבכל יום. אלא הנס שראו אבותינו ונביאים הקדמונים ואנשי כנה"ג שנעשה ג"כ פעולה במעשינו הטובים, שאלו החסדים נתגלה בכל שנה ושנה ובכל דור דור ומאירים אלו הנסים לפי גודל מעשיהם אשר עשו הקדמונים שיתגלה תמיד, עשאו יו"ט כגון חנוכה ופורים..."

בימים ההם וגם בזמן הזה

מאז ועד היום כמו בכל הדורות מרומא וברלין, זוממים אויבינו משושן הבירה להשמידנו רח"ל כפשוטו. גזירת 'להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים' – ושללם לבוז' מעולם לא התבטלה 'רשמית'. רק ניתנה לנו הזכות 'להיקהל ולעמוד על נפשנו' באותו יום המיועד. ומאז 'בכל דור ודור עומדים עלינו לכלותינו' בגוף או בנפש, והקב"ה מצילנו מידם. מאז ועד היום עדיין עומדת עלינו מלכות יוון – המקור והשורש למה שהתגלגל במשך הדורות לתרבות שלמה של השכלה ומדע במוחשות וכפירה בנסתרות – לכפות עלינו אורחות והליכות שעושות לעיקר את פיתוח הנאות הגוף והסביבה במדע יופי ואמנות – וממילא 'להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך'.

ניסי ההצלה מתרחשים מאז ועד היום בכל עת ובכל שעה. בשני אמצעי העל שבהם היה הנס בימים ההם, וכך גם בזמן הזה. במלחמה על הגוף והרכוש כבימי הפורים, נעשה הנס בעיקר הדברים על ידי 'לך כנוס את כל היהודים'. ו'נקהלו היהודים בעריהם'. ומצוות היום של קריאת המגילה ב'זמן קהילה לכול' ו'ברוב עם

הדרת מלך' משלוח מנות ומתנות לאביונים, והסעודה באופן של 'משפחה ומשפחה' הם התכנסות והתחברות של 'כל היהודים' כאחד להגנה והצלה. (כבמהר"ל באור חדש ובמנות הלוי להר"ש אלקבץ ובהרבה ספרי חסידות) המשפחתיות הקהילתיות ותחושת האחדות והאחריות של עם אחד המפעמת בלב כל יהודי, בכל הגלויות הארצות המקומות והתקופות היא סוד הקיום שלנו. **באמצעות התורה והלכותיה המעשיות בשולחן ערוך מחוברים כל יהודי העולם בכל התרבויות והשפות.** התפילין והס"ת השבת והחגים, המצה הסוכה והלולב הם אותו הדבר בכל מקומות מושבותיהם. גם במלחמת הדעות והליכות החיים כבימי החנוכה, נעשה הנס בעיקר הדברים על ידי צדיקים עובדי ה' באמת - **'על ידי כהנך הקדושים'** - המגינים ומאירים בכל דור ודור על דעותיהם של המסתופפים בצילם שומרים אותם באמיתותם ומקרבים אותם לאביהם שבשמים. **שני אלו הם התרופות הבלעדיות עד היום למלחמות על הנפש או הגוף של כלל ישראל.**

צורר יחד את היהודים

והנה בכדי להבין את המהות והמשמעות העצומה של עצת **לך כנוס את כל היהודים**. עד שאמרו צדיקים שזו הייתה כל התכלית של גזירת המן.

"...ואמר איש קדוש הרב הגאון הצדיק הר' יצחק אייזיק זלה"ה מקאריץ בספרו הקדוש, שלזה נקרא המן **צורר כל היהודים** מלשון צורר אדם בשר וגבינה ביחד במטפחת אחת. והכונה בזה שע"י **נצרו כל היהודים בצוותא חדא בשלום וריעות**, ולזכר הנס בא המצווה של משלוח מנות איש לרעהו. כי הימים האלה נזכרים ונעשים בכל דור ודור (אמרות טהורות טשערנאביל לפ' זכור)

ובכדי להבין כללית מהו הקטרוג של המן על **'ישנו עם אחד מפוזר ומפורד'** והלא הם היו מפוזרים בכל המדינות ומפורדים זה מזה עקב הגלות ולא שמענו שהייתה מחלוקת מיוחדת אצל היהודים במלכות אחשוורוש או בשושן הבירה. - יש להבין את עיקר עניינם של עמלק והמן וכל הקלקולים הנובעים מהם.

גאוה וייאוש

כתב הר"ר צדוק הכהן מלובלין, שקליפת עמלק היא שני עניינים מנוגדים מחד היא מביא את מידת הגאוה, בחי' ראשית גויים עמלק, ומאידך היא מזנב הנחשלים בייאוש.

"...זכור את אשר עשה לך עמלק, ואמרנו דקאי על ב' עניני עמלק. א', זכור את אשר עשה לך עמלק **שמתגרה בגדולים** ועל ידי זה יזהרו הגדולים **שלא יסמכו על קדושתם** ויזהרו מפיתויי היצר הרע ולזה די הזכירה לבד. ב', תמחה את זכר עמלק, לשרש אחר קליפתו **שהשליך ייאוש בלב הנחשלים** וזה עסק מחיית עמלק בפועל..." (פרי צדיק לפ' זכור אות א')

שני הדברים המנוגדים הללו - הגאוה והייאוש - נעשים על ידי עמלק הרוחני באמצעות טענה ותפיסת עולם שלמה. זו לא סתם מידה רעה או תכונה נחשלת. זו שיטה שלמה ותפיסת עולם בחי' **'מחשבת המן בן המדתא'** המערערת על כל התועלת ועל כל היכולת של עבודתו הרוחנית של האדם. זאת בשל טענה הנראית אמונית כביכול, **'ש'הכל בידי שמים'**, הכל ממש, גם **יראת שמים**, ומה בכלל יכול בשר ודם להועיל או לשנות בעבודתו. טענה זו ייחודית לאנשים המאמינים במציאות ה', והיא הופיעה דווקא אחרי הניסים הגדולים של **יציאת מצרים וקריעת ים סוף, בהם נגלה כי אכן הכל בידי שמים**. אבל לפי טענת עמלק, הדברים נעשים קבועים ומקובעים מחוייבי המציאות, ומי שזכה משמים לדרגות גבוהות, רשאי לסמוך עליהן ועל עצמו, וכך הוא מפתח גאוה ויהירות, ומי שלא זכה ויש לו משברים וקשיים, נופל בייאוש. כך הם מתרחקים מהאמונה כי יש סיכוי ותוחלת לעבודת האדם - וגם מהקב"ה וכי ה' שומע תפלה. הראשון ח"ו חושב שאינו זקוק לתפילה, והשני

ח"ו חושב שלא תועיל לו תפלה. לכן זוהי עמדה שצריך לבטלה בכל עוז. כפי שמסביר בעל מי השילוח (בפרשת בשלח)

"...יש חילוק בין עמלק לשאר אומות. כי שאר אומות אומרים שאין הכל בידי שמים ותולין כל השפעות טובה בכוחותיהם לאמור כחי ועוצם ידי, ולכן במלחמות ישראל נגד מצרים נצטוו להחריש, היינו להראות שהכול בידי שמים ובוזה היו מנצחים... כי הכל בידי שמים, וגם התפלה שהאדם מתפלל ג"כ אינו יכול להתפלל בלתי רצון הש"י, ולכן נאמר ואתם תחרישון. אבל בעמלק שהוא נקרא ישראל מומר כדאיתא בקדושין והוא תולה כל מעשיו בהש"י שאומר כל הרע שהוא עושה הוא ברצון הש"י כי בלא רצון הש"י לא הי' יכול לעשות, ונגדו הוא העצה להראות כי יראת שמים הוא בידי האדם והאדם צריך לעבודה ותפלה... ונגדו היא העצה להתפלל."

השקפה עמלקית כזו מאפסת היא את כל הערך של עבודת ה', מבטלת את ערכם של הרצונות הטובים, של הכוונות הנעלות, ואף את ערך המעשים. שהרי 'הכול ממש בידי שמים'. עמדה כזו, היא שמפזרת ומפרידה לגמרי בין יהודים, בין אלה שזכו ולבין אלה שלא זכו, לבין יהודים גבוהים בעלי מדרגה, ולבין יהודים 'שפלים ופשוטים'. זו לא הפרדה של מחלוקת סוערת בעניינים העומדים על הפרק. זו הבדלה פנימית ושקטה ונוקבת כל. שכן היהודי החשוב בייחוס או בממון או בעבודת ה', חושב בטעות בליבו - מה לי שזכיתי מן השמים למעלות רמות ונשגבות למי שלא זכה וכנראה יש סיבה לכך. וגם היהודי הפשוט מתנכר בטעות אליו באומרו - מה לי המתייסר בשפלויות קשות ובעוני עם ההוא שהתמזל מזלו. וכך כאשר אין מתבוננים על הרצונות הטובים על הכוונות הנעלות שבפנימיות כל יהודי באשר הוא, והמבט הוא רק על המעמד בפועל, והתוצאה הסופית של אותו יהודי, גובר הפירוד והפיזור הסותר את עצם הקיום. כדבריו המפורסמים של בעל אהבת שלום (בראשית ד"ה ויכולו)

"...עיקר היסוד והחיות ומעמד ומצב כל העולמות שיהיו מתאחדים יחד הגבוה והשפל, עני ועשיר יחד, ותאבים זה לזה וד"ל... וזו היא תוכחת מוסר לבני אדם גם בני איש יחד עשיר ואביון..."

יש להבדיל בין טענת עמלק שהכול בידי שמים ולבין הטענה הכפרנית השולטת בעיקר בדור האחרון, שהכול בידי מערכות הטבע הקדומות, למרות שמסקנותיה המעשיות כמעט דומות. זו טענה המכחישה ח"ו את מציאות ה', את ההשגחה, את התורה ואת ימות המשיח. כי הכל נתון ומוכרח מראש בשל הטבע הפועל בסיבה ומסובב כמו שעון גלגלים שכל חלקיו נעים בהכרח לפי תכונתם. זו היא טענת - עולם כמנהגו נוהג, כפי שנראית לעין בהסתר הפנים הנוצר מהבריאה. ככל שחכמות המדע והטבע מתבהרות יותר כך עמוק הוא למראית העין הסתר פניה של ההשגחה, ועוצמת טענתם של הכופרים. אבל על עניין זה נסובה עבודת ומצוות ימי הימים הנוראים והזכרת מלכויות זכרונות שופרות, שתכליתה לעורר ולהעיד כי 'מלכותו ואמונתו לעד קיימת'. אמנם טענת עמלק דווקא הפוכה היא ויסודית עוד יותר והיא אפי' לשיטת המאמינים - שהכול ממש בידי שמים, גם היראת שמים.

עמלק גימ' ספק

המפחיד מכול הוא, כי הטענה הזו שהכול בידי שמים ואין ח"ו ערך לעבודת האדם, אינה צריכה להיות דווקא כטענה חזקה ומוכחת כשיטה שלמה. די רק אם היא מופיעה כספק קל מאוד המתגנב בלב, אפילו אחרי שנים רבות של עבודת ה'. כפי שחוזר על כך הרבה פעמים רבינו בעל אמרי חיים - עמלק בגימטריא ספק. לכן היא אף אצל גדולים בעבודה וביראה, דווקא עקב אמונתם הכללית בה' ובכל התורה, יכול להיות להם ספק על ההיקף של היכולת של עבודת ה' שלהם. לגבי הסיכויים להצליח ביעד הבא של עבודתם, וכמובן גם אצל חלשים ונחשלים עולה ומנקר כל העת ספק לגבי הסיכוי להצליח שוב ושוב לצלוח את אותו מכשול ובעיה בה

הם נאבקים כל העת, שמא כך הוא ברצון השמים הנסתר כביכול. שניהם **מסתפקים עד כמה ה' איתם**, ומה **מבוקשו מהם**, ומה **יכולתם עצמם**. הספק הזה עוצר את ה'עבודת ה', ויוצר **פיזור ופירוד** ונתק גם ביהודי עצמו בין נשמתו המרוממת של היהודי ולבין כוחות הגוף השפלים, הנראים לו כנתונים וכעובדות שנקבעו בידי שמים שאי אפשר לשנותם.

"...ענין מחייית עמלק מלב האדם דהנה ביציאת מצרים נעשה **מבורר לכל העולם שישראל המה בנים למקום**, וכן נתגלה לכל באי העולם, כדכתיב שמעו עמים ירגזון. ולאחר כל אלה בא הבן בליעל עמלק ימ"ש... הגם שלא היה יכול להכחיש החוש מפני שהיה אז הנהגתו יתברך עם ישראל עין בעין בכל צרכיהם במן ועמוד הענן ונשאם כאב את בנו, רק הכניס בליכם איזה ספק שיש הנהגה שהוא בהסתר מאתם. וזה שנאמר על נסותם את ה' לאמר היש ה' בקרבנו אם אין - ויבא עמלק. והמשילו רז"ל (ש"ר כו ב) למי שרוכב על כתפו של אביו ושואל ראית את אבא. היינו שאינו שואל אם יש לו אב, כי זה אינו יכול להכחיש. רק שהוא שואל אם ראה אותו ומדמה שהוא נסתר מאתו וזה הוא הפיתוי של עמלק..." (תורת אמת תרכ"ח ד"ה אמרו)

הספק הקל הזה בצדקת הדרך, ההיחלשות באמונה ביכולת של הרצון והכוונה והעבודה של היהודי לשנות משהו, וממילא ההיפרדות הפנימית בלב מיהודים אחרים ומכל שכן ממנהיגי ישראל צדיקי הדור. מעוררת התרשלות וקרירות בעבודת ה', ובעקבותיהם שכחה. שכחה הנופלת באופן טבעי על כל דבר שאינו מוטל על האדם. **שכחת החובות והמשימות הפרטיות ובמיוחד הכלליות והציבוריות המוטלות על היהודי**. שכח"ה, ר"ת **שכן חובת כל היצורים** (ע"פ לקוטי אהב"ש) בעקבות השכחה, גם ייאוש ועיצבון המביאים התפרקות בין הרוחני לגשמי ולפגמים רעים וקשים בעבודת ה'.

לך כנוס

והנה בכדי להבין את משמעות העצה של לך כנוס את כל היהודים. נתבונן בדבר פלא והוא כי **כינוס כל ישראל כעצה לגזירת המן בא מצוויה של אסתר על מרדכי**, כמש"כ (ד' ט"ו ט"ז) ותאמר אסתר להשיב אל מרדכי לך **כנוס את כל היהודים** וכו' ויעבור מרדכי ויעש ככל אשר **צוותה עליו אסתר**. כל זאת כתגובה ל**ציווי של מרדכי עליה לבוא אל המלך להתחנן לו ולבקש מלפניו על עמה כמש"כ (ד' ח')** להגיד לה ול**צוות עליה לבוא אל המלך וכו'**. ובאמת עד להתרחשות זו, אסתר היא תמיד זו שמצווה ועושה מפי מרדכי. לא הגידה אסתר את עמה ואת מולדתה כי מרדכי **ציוה עליה אשר לא תגיד (ב' י')** ונשנו הדברים, אין אסתר מגדת את עמה ואת מולדתה **כאשר ציוה עליה מרדכי ומאמר מרדכי אסתר עושה כאשר הייתה באמנה איתו**. והנה עם פרסום גזירת המן והמחשבות כיצד לקדם את פני הרעה, הדברים מתהפכים, ובתגובה ל**ציווי מרדכי עליה על הכניסה למלך, אסתר מצווה עליו לך כנוס את כל היהודים וצומו עלי כו'**. ויפלא לכל לב מבין, כיצד הפכה אסתר ממי שנצטוותה למי שמצווה להיות מרדכי שומע בקולה, ומדוע הצום המבוקש הוא דווקא עליה ולא על הצלחתה לבטל צרת כל ישראל. גם מדוע לא עלה זאת על דעת מרדכי לכתחילה לכנס את כלל ישראל לבוא אל המלך ולהתחנן לו ולבקש מלפניו להצלחת פעולת אסתר, כשם שעשה היא עצמו עם הוודע הגזירה, כמו שכתוב (ד' א') ויצא אל רחוב העיר ויזעק וזעקה גדולה ומרה.

הגדול מאחיו

בספר אהבת שלום באחד מרכיבים מענייני ההנהגה של צדיקים ביחס לתלמידיהם המצויים בספרו. ישנו עניין ייחודי עד מאוד בספרי תלמידי הבעש"ט. [ואם מי מהקוראים הת"ח הנכבדים ימצאו חבר בדומה לו בדברים מעין אלו, ישמחנו מאוד לראות מקורו] וכ"כ בפרשת אמור

"והכהן הגדול מאחיו (כא י') ואמרו חכמינו ז"ל (ויקרא רבה כו ח) בחמשה דברים צריך שיהא גדול מאחיו, בחכמה, בכוח, בנוי, בעושר, ובשנים, ומאות ה' דהגדול, קא דרשי הכי. והנה, כמו שמצינו בדברי חכמינו ז"ל שאמרו (שם) בעושר, אם אין לו, גדלהו משל אחיו מסתמא כן הוא בכל חמשת הדברים, אפילו בחכמה, שאם אין לו מתולדתו, עליהם מוטל שימשיכו עליו מוחין חדשים מלמעלה, והם יקבלו מאתו השפע, והגם שהם גדולים בערכם, שהם יכולים להמשיך עליו מוחין עילאין, מכל מקום הם צריכים אליו, לקבל יניקה דרכו, שיהיה הכהן גדול בחינת מעבר..."

הנשמע בדבריו הוא שיש כהן גדול - וכך גם כנראה גם בכל רב רבנו - שיכול שאף שאין לו מעצמו ומתולדתו רק ממה שמקבל מאחרים, הופך הוא למשפיע לאותם אלו שהשפיעו לו. והדברים נפלאים מאוד. כיצד יהפכו אלו שיש להם מוחין עילאין מעצמם, ל'מקבלים' ויונקים ממי שהם עצמם השפיעו אותם לו, והם - כמשמעות דבריו - גם היום 'גדולים בערכם' ממנו, ומה תועלת בכל זאת. והיא ממש השאלה הנ"ל בעניין מרדכי ואסתר.

פרט הצריך לכלל

הסבר אפשרי לעניין זה יש בדבריו היסודיים של השפ"א (חוקת תר"נ) על שני סוגי הנהגה בכלל ישראל, ורק בהגדרותיו הנפלאות נשתמש בעניין עדין זה. יש צדיקים שלהם הנהגה גבוהה ומרוממת שבעיקרה מושכת אחריה בערכיה ובכוחה את כל הכלל ויש צדיקים בעלי הנהגה - שבדיוק להיפך - בעיקרה היא שואבת את ערכיה וכוחה מן הכלל. הכלל הוא שמחזיק אותה, בחי' שנקראנה 'האלטן די צדיקים'.

"בעניין מי מריבה... דהנה יש כלל הצריך לפרט ויש פרט הצריך לכלל. פירוש שיש צדיקים גדולים ומשה רבינו ע"ה על כולם, שהם ממשיכין כל הכלל אחריהם. ויש צדיקים שזכות הציבור מסייעתן, והוא פרט הצריך לכלל. ובזה מצינו שאמר משה רבינו ע"ה על יהושע שידע להלוך נגד כל רוחו של כל אחד, והיא מדריגה פחותה ממעלת משה שהמשיך הכלל אחריו. ולכן אמר להם [שמעו נא] המורים (במדבר כ י) - 'המורים את מוריהם' שהוא מדריגה הנ"ל. [כעניין] בימי שפוט השופטים (רות א' א') 'אוי לדור ששופט שופטיהם'. והוא כענין הנ"ל, פרט הצריך לכלל. ומשה רבינו ע"ה לא היה יכול לירד ממדריגה שלו, ולכן הקפיד כנגדן. אבל באמת הרצון היה להיות מתחיל הנהגה זו... ובאמת מדריגת משה רבינו ע"ה היה למעלה מזה אבל בני ישראל לא נמשכו אחר הנהגתו שהתחיל עתה הדור של באי הארץ. אכן אם משה רבינו ע"ה היה יכול לבטל עצמו להנהגה שהיה נצרך להם היה יכול לבוא לארץ ישראל אכן זה היה העדות שאינו מוכן להנהגה..."

הנהגת כפייה והנהגת רצון

הבדל עצום יש בין שתי הנהגות אלו. האמצעי המרכזי להנהגה הראשונה - כלל הצריך לפרט הוא הקביעה בכוח מלמעלה. אם זו כפייה של הר כגיגית כפי שהיה במתן תורה. אם באמצעות ניסים שלא כדרך הטבע, שהצופה בהם מוכרח ואנוס להודות במשמעותן. ואם בדיבורים קשים ומייסרים. מנגד - האמצעי המרכזי של הנהגה השנייה - פרט הצריך לכלל הוא לעורר רצון עצמי הבא מתוך בחירה בטוב. מתוך הצגת הטוב בבחי' טעמו וראו כי טוב ה', בהצלחות בניסים בדרך הטבע, ובדברים של שכנוע וריצוי עד לרצייה עצמית באופן של מלמטה למעלה. והם הדברים שכתובים בקדושת לוי פ' חוקת בד"ה ודברתם אל הסלע

"...והנה יש שני בחינות במוכיח, שמוכיח את ישראל, שיעשו רצון הבורא ברוך הוא. אחד שמוכיח בדברים טובים, דהיינו שאומר לכל איש ישראל גודל מעלתו ומקום מקור מחצב נשמתו, אשר באמת נשמת ישראל חצובה למעלה מכיסא הכבוד, וגודל הנחת רוח אשר להבורא יתברך כביכול ממצות כל איש ישראל, וגודל השמחה אשר בכל העולמות בעשות איש ישראל מצוות הבורא, ובזה התוכחה מטה

את לב בני ישראל לעשות רצון הבורא ב"ה לקבל כל איש מישראל עול מלכות שמים עליו. ויש שמוכיח את ישראל בדברים קשים ובדברי ביושים עד שהם מוכרחים לעשות רצון הבורא..."

לכל הנהגה יש את זמנה ואופן פעולתה על הכלל. משמעות כינוס הכלל היא לשם רעיון משותף המוצא אל הפועל ומתקבל על ידי כל המתכנסים שעושים וגם מתפללים בעבורו. אלא שבהנהגת הכלל הצריך לפרט ובתקופה של 'ימי בראשית' המתאימה לכך, כגון ביציאת מצרים ואחרי משברים גדולים שקרו בתולדות עמנו בהם העם כולו מפוזר ומפורד, הצדיק הוא המשפיע והנותן ובכך קובע בכוח קדושה עצום את דרכו על הכלל והוא שמכנס מרומם ומגביהם בדרך זו, ויוצר אצלם 'איבערגעגעבנקייט' והתמסרות מלאה אל המבוקש והמכוון באותה עת בעבודת ה'. אמנם הצדיק בהנהגת הפרט הצריך לכלל, הבאה כהנהגת המשך לאלה שקדמו לו, לאחר שהרעיונות הקדושים והגדולים כבר הוטבעו והוטמעו בקרב לבם, וזה בדרך כלל בתקופה הקרובה יותר להגשמת המטרה כ'דור באי הארץ', אין הוא יכול להכריח, שהרי הוא מקבל את כוחו מהם. יכול הוא רק לשכנעם להוציא ולבטא ולהגשים את צפונות לבם. לכן הנהגתו היא כיהושע, הולך לנגד רוחו של כל אחד ואחד באהבה ומוציא את פנימיותם בקדושה ובאמונה, צדיק כזה בדמותו הכנה, באמיתות כוונותיה וצדקותה, ובאפסיות אנוכיותה, אף יכול לומר להם את חסרונותיהם בשוכה ונחת, עד שכולם מסכימים ומתחברים ומתכנסים לדרכו ברצון עצמם ומתוך בחירה בטוב.

"...דהנה איש הצדיק מנהיג הדור צריך להיות איש כזה שיוכל להודיע לכל אחד ואחד החיסרון שלו, ועל ידי זה יכול להכניס ביניהם התחברות ורעות ברצון שלם... כי הא בהא תלוי, דמי שיכול להודיע החסרונות יכול להכניס ביניהם התחברות, ומי שיכול להכניס ביניהם התחברות יכול להודיע החסרונות..." (אהב"ש פנחס)

בדור הראשון כשהכלל מפוזר ומפורד בצרות וגלות, אין שום יכולת להשפיע בצורה של הנהגת פרט הצריך לכלל. אין אפשרות ללכת כנגד רוחו של כל אחד ואחד, הנפוץ והמפוזר בגשמיות ורוחניות אלא בהנהגת כלל הצריך לפרט. הנהגה של קביעה בכוח מלמעלה, ולא במובן של הנהגת שלטון וציות לשמם, היוצרת עבדים נרצעים חסרי בינה ורצון עצמי. אלא הכוונה להנהגה היוצרת וקובעת מרוב אורה וגדלה העצמיים - 'איבערגעגעבנקייט' - דהיינו אנשים בעלי דעת דקדושה עם התמסרות ונדיבות עצומה ומוכרחת לפי הנהגת הצדיק הגבוהה והמרוממת הנראית והניכרת לעיניהם. לעומת זאת, בדור באי הארץ הייתה דרושה ההנהגה של פרט הצריך לכלל היוצרת אנשים בעלי רצון עצמי ופנימי מתוך שמחה ורצון עצמי של בחירה בטוב. והיא מוספת כוח ועוצמה ומחזיקה ביתר שאת את ההנהגה באור חוזר. ובמיוחד בדורות האחרונים שהסתרת הפנים גדלה והולכת והכוח להכריח לעבודת ה' מתוך יראה הולך ופוחת, נצרכת בעיקר הנהגה זו, לעומת האחרת שאולי יוצרת התנגדות ו'מודעא רבא לאורייתא'.

האלטן די צדיקים

הנהגת פרט הצריך לכלל במובן זה, אינה הוראת תורה עמוקה או ידיעות והשגות מפליגות בעבודה, אלא הנהגה שיכולה לשכנע לכנס ולאחד את קהילתה מרצונם, לערכים של קדושה של תורה של אחדות ואהבת ישראל, ערכים הידועים לה זה מכבר. וכעין שכתב בשפ"א (בלק תרמ"ט) בעניין הנבואה.

"...הענין היא כי הנבואה היא להוציא הכוח אל הפועל בדיבור כי הנביא הוא בכלל פיהן של ישראל. וכמו בפרט כל איש על ידי הפה, מוציא הכוח הפנימי שהוא עיקר האדם לנפש חי' רוח ממללא. כמו כן בכלל הנביא הוא פיהן של בני ישראל, לכן תלוי כוח הנביא בעבודת כל בני ישראל... ויותר ממה שבני ישראל צריכין אל הנביא צריך הנביא להם. והוא כלל הצריך לפרט ופרט הצריך לכלל. ולכן הנביאים הם עדות על הכלל... וכמו כן נוכל לומר מה שניטל מאתנו הנבואה, הגם כי בעונותינו הוא,

אבל הוא גם כן עדות על בני ישראל... שנלקח מאתנו הנבואה ואף על פי כן בני ישראל מתחזקים באמונתו יתברך ועוסקין במצותיו. **להודיע כי הפנימיות נמצא בבני ישראל הגם שאין לנו נביאים להוציא הפעולה מן הכוח אל הפועל...**

לכן כמש"כ באהב"ש "הגם שהם גדולים בערכם, שהם יכולים להמשיך עליו מוחין עילאין, מכל מקום הם צריכים אליו, לקבל יניקה דרכו" לצדיק כזה זקוקים הם ויונקים מכוחו וקדושתו ליכולת להתאחד באהבה ולהוציא יחד אל הפועל את עבודתם ותורתם וכל קדושתם. הצדיק בסגולתו זו הוא הדמות המאחדת את כולם. מובן שכפרט הצריך לכלל, זקוק הוא גם להם בבחי' 'האלטן די צדיקים' שכן כל יכולתו היא רצונם וכוחם המאוחד.

לכן הייתה עצת אסתר לך **כנוס את כל היהודים**, תחת הנהגתו של צדיק מיוחד הברור באמונתו שמאמין וחש את היכולת העצומה של עבודת איש הישראלי, את גודל כוח התפילה, שמבין המטרות הרוחניות העומדות באופן מעשי בפני היחיד והכלל. צדיק עם יכולת של הנהגה של רצון. שיכול לכנסם בהנהגה של שכנוע והטיית דעתם בשמחה וברצון, לרצון אחד לכוונה ומטרה משותפת וממילא גם לתפלה ולמעשה בהתלהבות ביחד.

"...שהתפלל משה, אלהי הרוחות, היינו הרצונות, שיודע לבחור איש כזה שיוכל להכניס רצון שלם בין איש לחברו. וגם שיוכל להכניס רצון שלם לשמוע דברי מוכיחם, שלא יאמרו טול קורה מבין עיניך (ע"פ ערכין ט"ז). וזהו שלא תהיה רוחם קצרה כמו שהיו אצלי בגלות מצרים..." (אהב"ש וארא ד"ה ולא שמעו)

'צדיק הראוי לקבל הארה המיוחדת לדור זה'

ישנם דורות הזקוקים להנהגה של רצון של שמחה, של חיזוק באמונה, של עשייה בהתלהבות ובכל דור הקב"ה מעמיד את הצדיק הראוי לאותו דור ולהנהגתו.

"...שהקב"ה מכין לכל דור צדיק הראוי לקבל הארה המיוחדת לדור זה. ולישרי לב שמחה - הגם שאינם צדיקים כל כך מכל מקום המיישרים לבבם ובטלין אל הצדיק מרגישין הארות הנ"ל בכוח הצדיק. וזה העניין הוא בצדיק המיוחד כמו שאיתא (אסת"ר ו ב) 'איש יהודי' - יחידי. כי יש צדיק לעצמו ולפי שעה אבל מרדכי איתא במדרש שם שדומה לאברהם שהכניס נפשות תחת כנפי השכינה, כן מרדכי על ידו מתייהדים. לכן נקרא יהודי עיין שם. וזה פירוש מזרע היהודים שיש בו פנימיות הכוח להוליד תולדות ולהכניס נפשות להיות מתייהדים..." (שפת אמת פורים תרמ"ח)

צדיק כזה שיכול לשכנעם להוציא ולכטא ולהגשים את צפונות לבם מרצונם הטוב, להזכיר זאת תדיר ולהביעה בבהירות ובהתלהבות. לא רק באמצעות 'זעקה גדולה ומרה ברחוב העיר', גם לא באמצעות 'שק ואפר יצע לרבים'. אלא מתוך הצגת הטוב בבחי' טעמו וראו כי טוב ה', בהצלחות דווקא בניסים בדרך הטבע הבאים עם השתדלות הנראית טבעית בדברים המוטלים על האדם, בבחי' 'והארץ נתן לבני אדם', ובדברים של שכנוע וריצוי ולעורר שמחה ורצון עצמי הבא מתוך בחירה בטוב. כינוס כזה מרצון ובחירה עצמית למטרה אחת ולאגודה מאוחדת מביא את כל הישועות.

"עיקר הישועה בפורים נעשה על ידי הכינוס כמו שכתוב לך כנוס כו' כל היהודים וכתוב (ט טז) נקהלו ועמור על נפשם. וזהו בחינת תורה שבעל פה. כי במתן תורה כתיב דברים (ד י) הקהל לי את העם ואשמיעם את דברי, והייתה הקהילה בציווי הקב"ה וכאן נקהלו מעצמם ו[לכן] הדר קבלוה ברצון בימי אחשורוש (שבת פח א') בכוח הקהילה. לכן כתיב וקבל היהודים, לשון יחיד שנעשו אגודה אחת ואז אין עמלק יכול לשלוט בהם..." (שפ"א פורים תרס"א) "...ולכן מחיית עמלק תליא באהבת בני ישראל

וכן כתוב (ד טז) לך כנוס כו' כל היהודים ולכן נקרא (ב ה) איש יהודי 'יחידי' (ב"ר אסתר ו ב) **שעל ידו נתאחדו כל בני ישראל** והוא היה **כלל כולם** ונקרא יהודי על שם כל היהודים (שפ"א פורים תרל"ג)

צדיק כזה בדמותו הכנה, באמיתות כוונותיה וצדקותה, ובאפסיות אנוכיותה, אף יכול לומר להם את **הסרונותיהם בשובה ונחת**, עד שכולם מסכימים ומתחברים ומתכנסים לדרכו **ברצון עצמם ומתוך בחירה בטוב**.

"...דהנה איש הצדיק מנהיג הדור צריך להיות איש כזה שיוכל להודיע לכל אחד ואחד החיסרון שלו, ועל ידי זה יכול להכניס ביניהם התחברות ורעות ברצון שלם... כי הא בהא תלוי, דמי שיכול להודיע החסרונות יכול להכניס ביניהם התחברות, ומי שיכול להכניס ביניהם התחברות יכול להודיע החסרונות..." (אהב"ש פנחס)

נשמע ונעשה

אם בהתחלת הדרך במתן תורה הייתה נחוצה סיסמת הקבלה ה'רו שמלאכי השרת משתמשין בו' - **נעשה ונשמע** - דהיינו קודם ההכרח של נעשה ואח"כ נשמע, וכשנשמע ונבין גם נרצה באמת, ואם לא נבין, תהיה **'מודעא רבא לאורייתא'**. הרי שבסוף הדרך, אחרון הניסים ש'ניתנו להיכתב' בימי אחרוני הנביאים - מרדכי אסתר, זה להיפך. ה'מים האלו' **נזכרים ונעשים** ולמדו מזה **'לא תקדום עשייה לזכירה'**. נדרשים רצון שמיעה והבנה רצון ושמחה, לפני העשייה. העיקר הוא הזכירה שהיא **השמיעה ואח"כ העשייה**.

"...שמיעה יש לה ב' פירושים, הא' הוא מלשון קיבוץ, מלשון הכתוב (שמואל א כ, ח) וישמע שאול את כל העם, שהפירוש קיבצם כאחד, והב' הוא מלשון שמיעה כפשוטו. כי הדברים **תלויים זה בזה**, והיינו אם ישראל **מקבצים את עצמם** כאחד ומקשרים את עצמם זה עם זה באהבה וחיבה, אזי **זוכים לבחינת שמיעה**, היינו שיכולים לשמוע דברי מוסר ותורה **מצדיקי הדור**... וכשזוכים לבחינת שמיעה אזי **יכולים לתקן הפגם של בחינת נעשה**... (אהבת שלום אדר ד"ה באחד יעו"ש באורך)

אין צורך לומר שהמהלך של ההנהגה השני'ה של מרדכי ואסתר התאפשר רק לאחר המהלך הקודם של בחי' ההנהגה הראשונה של מ"ת של נעשה ונשמע, שאף שנכשל, מכל מקום הקבלה הראשונית של הנעשה קודם הנשמע במ"ת, הועילה ונשאר רישומה לכך שה'נשמע' שלאח"כ בימי מרדכי ואסתר יתקבל יותר ויביא לאחר מכן לידי עשייה מרצון.

ככל אשר ציוותה אסתר

אפשר שזה היה ציוויה של אסתר המלכה למרדכי. בטענתה כי לא די בזעקה גדולה ומרה מצד הנהגתו של מרדכי בלבד, ובפעולות שהוא **ציווה עליה** שלא מתוך רצון כלל ישראל. אלא דרושה התכנסות והתאחדות מתוך הקהל **וצומו עלי**, היינו לקבל את סוג ההנהגה **שהיא מצווה עליו** שהמשפיע מקבל מהמושפע, המביאה להרבה שמחה ושביעות רצון הבאים מתוך רצון עצמי של בחירה בטוב, ושבה ההנהגה היא **המקבלת** את כוחה **מהכלל**, כפרט הצריך לכלל וזה גורם לקבלה וקיום התורה ברצון ובשמחה ומעומק הלב, ולעתיד לבוא הנהגה זו תהיה העיקרית.

"...ומרדכי רומז למשפיע, ובפורים נעשית גם כן הארה גדולה לבחינת מלכות כמו שיהיה אי'ה לעתיד, על כן כתיב ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות, פירוש מרדכי **בחינת משפיע נתלכש בלבוש מקבל** דהיינו מלכות היא בחינת מקבל, ועל ידי זה... שנעשה מן המקבל בחינת משפיע... זהו והעיר **שושן צהלה ושמחה וד"ל**... וזו היא בחינת **צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם** (ברכות יז.) פירוש

שתהיה לבחינת מלכות בחינת עטרה, עליה גדולה עד שתהיה כמו עטרה סביב הראש, שתעלה עד בחינת הראש, מחמת שהמשפיע מקבל תענוג מן המקבל... " (אהב"ש לפורים יעו"ש באורך)

ה'קיימו וקיבלו' שפירשו חז"ל 'קיימו מה שכבר קיבלו', היה אחרי ששמעו - 'על כל דברי האיגרת הזאת ומה ראו על ככה ומה הגיע אליהם'. בחי' נשמע ונעשה. אחרי שהבינו את כוח התפלה ויכולת העשייה של ישראל שראו בימי מרדכי ואסתר. לכן 'הדר קיבלוה ברצון' מאהבת הנס, היינו הניסים שבדרך הטבע, שאינם מכריחים דבר, ושניכרים רק ללב מבין 'מאהבת הנס'. צריכים 'לאהוב אותם' ולרצות אותם באמת בכדי להכיר בהם ולהסיק מהם מסקנות. אין שם שמים מוזכר כלל במגילה ולא ניתן להוכיח ממנה מפורש כי 'הכל בידי שמים'. אבל כשמבינים זאת יש רצון עמוק ושמחה שנקרא 'איבערגעגעבנקייט' והתמסרות לעבודת ה'. הנהגה זו כיוון שבאה מפנימיות הרצון מחזיקה לנצח, ולכן ימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים. כפי שאמר הרה"ק ר"מ מאמשינוב. (אמרות טהורות - פורים)

וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים שכאשר הוא בהתוך, בהפנימיות, אז הוא בתוכו תמיד, ולא יעבור ממנו לעולם, גם בכל השנה.

וזה כל עניינו של חודש זה לעורר את הרצון העמוק של כל הרצונות. וכמ"ש בצמח צדיק לפורים ד"ה משנכנס, בשם בעל אהבת שלום.

"...שאמר זקיני מוהר"מ זצ"ל כי אד"ר ר"ת רעוא דרעוויין אשתכח..."

וכשיש שמיעה והבנה מתעורר הרצון. רצון - שרוצים באמת ובשמחה ובטוב לבב, וגם מעשה המצוות עולה אל נכון. אין גאווה ואין ייאוש, אין התרשלות ושכחה ואזי אין נגיעה לעמלק.

"...וחז"ל (מגילה ל א) הקדימו פרשת זכור קודם פורים להקדים זכירה לעשייה, כי באמת עיקר כוחו של עמלק הוא בבחינת העשייה, כי הזכירה שהוא בחינת התורה בחינת נשמע בזה אין לו שום נגיעה... רק בבחינת נעשה גרם עמלק כל הקלקולים ובימי הפורים נתקן העשייה גם כן, לכן קבעו למשתה ושמחה. אבל צריך להיות עיקר המכוון בזכירה לבטל העשייה אל הזכירה..." (שפ"א תצווה תרמ"ב)

וכמו שתיאר בעל אמרי חיים בלשונו הציורית, [כעין דברי בעל התפארת שלמה הידועים על פסוק ותשלח בגדים להלביש את מרדכי] שאסתר המלכה רצתה לפעול בכוח השמחה של יהודים היודעים להיות שמחים אף בעת צרה ח"ו.

"...וזה אפשר להבין בדברי' של אסתר למרדכי, לך כנוס את כל היהודים וכו', כי האיש שהוא בצרה גדולה ואם הוא בטבעו עצבן אם נאמר לו לצום ולהתענות אז הצום ירבה ויגדיל אצלו העצבות כמובן, ואז ישועתו רחוקה, וכאן ראתה אסתר את מרדכי בגדיו קרועים לבוש שק ואפר, אבל גדול להודים, ובמצב כזה אם תאמר להתענות יתרבה העצבות וכמעט מן הנמנע להמתיק הדינים מעליהם, גלל זה אמרה למרדכי לך כנוס וכו' הנמצאים בשוש"ן אותיות בשוש"ן ושמחה, כנס את כל היהודים השמחים גם בעת צר להם, ואז צומו עלי, כי הם לא יתעצבו גם בתעניתם, ובנקל נמתיק הדינים, וע"י שמחה יקבלו התורה ברצון כמאמרם ז"ל (שבת פ"ח.) הדור קבלוהו בימי אחשוורוש שנאמר קיימו וקבלו."

'העיקר לעבוד אותו מאהבה'

לאורך כל שנות תולדות העם היהודי, מתבצרת יותר ויותר המגמה של 'קיימו וקיבלו של 'הדר קיבלוהו מרצון' כמטרה הסופית וכתכלית הנרצה. הסתרת הפנים הגלויות מהשמים המתגברת, ההתכנסות של ההשגחה העליונה בתוך דרכי הטבע, הקישוריות בין בני אדם ההולכת וגדלה, באמצעות המצאות המדע

והטכנולוגיה, גורמים ליכולת הכפייה והקביעה בכוח של ההנהגה בעניינים רוחניים, להיות פוחתים והולכים. קיומה של היהדות הופך להיות יותר שיעון על רצון עצמי ובחירה מאהבה בטוב נשמע ונראה. בחי' כדת, אין אונס, כי כן יסד המלך' ובחי' 'לעשות כרצון איש ואיש'. ולכן גם מוכרח להיות שעל אף ירידת הדורות ישנה פנימיות עמוקה וטהורה בקרב כלל'י, בליבת העם שהולכת ומשתבחת, והיא המתבטאת בעבודת ה' מרצון ומאהבה שאפשר שלא היו כמותם, בתוך אלו שנשארו ביהדותם בדורות אלו למרות הישגי ההשכלה המדעים, והציונות הכפרניים, ולמרות תלאות מלחמות העולם והשואה הנוראה. ואלו המה שני היסודות העמוקים מכבשונה של החסידות. (נעמוד עליהם בגיליונות הבאים בהרחבה)

"...דהנה שמעתי מהרב ר' זושע שיחי' על מה שאמרו רז"ל, בעקבות משיחא 'יראי חטא ימאסו', אמר הוא שיהיה אז עיקר לעבוד אותו יתברך מאהבה. ומדרגת יראת חטא ימאסו. וי"ל שהתפלל משה על זה, ואתחנן אל ה' בעת ההוא, קאי על עקבות משיחא לאמר, שיהיה העבודת מאהבה, וזה לאמר הוא אהבה, כמו את ה' האמרת היום, לשון חטיבה... ואז כשיהיה כן, אוחילה לאלקי ישעי, הוא מקום הגאולה, ישמעני אלקי פי' יקבצני כמו 'וישמע שאול' זה הוא בעקבות משיחא ויהיה הגאולה" (זאת זכרון פ' ואתחנן)

'הנקודה שבלב נטהר יותר'

זו משמעות הכינוס וההיקהלות של כלל'י לכדי חטיבה אחת כשתי הפירושים של המילה שמיעה, המתאפשרים רק מהבנה המעוררת את הרצון הפנימי ובחירה מאהבה, שיהיה באחרית הימים. הרצון הפנימי המשתבח והולך שהבחינו בו גדולי החסידות ורובם אחזו כך אפי' עד ימינו אלה, בניגוד לדעות רבות אחרות, שאכמ"ל בהם.

"...שלא ימס לבבנו מאשר אנחנו בעקבתא דמשיחא ובכל דור הנפשות מתקטנות ואיך נזכה להגאולה. כי רואים אנחנו מה שקרה לאבותינו בגלותם, ודייקא בגלות הגיעו לכל הקדושות, כי כן רצון הש'י. ושמעתי בשם הרה"ק מפרשיסחא זצ"ל שאף שהנפשות מתקטנים בכל דור מ'מ הנקודה שבלב נטהר בכל דור ודור יותר..." (פרי צדיק ויחי א')

מאויבי תחכמני

מהלך זה של קבלת תורה ומצוות מרצון ושמחה ובחירה, ככוונת ההשגחה העליונה בכל גלגולי תולדות היהודים, יכול להילמד גם מהנעשה אצל אומות העולם, מהלכי הרוח ומחשבותיהם בצורות השלטון הדמוקרטית שלהם שהתחדשה במאתיים וחמישים השנים האחרונות ממש במקביל להתבססות אורה של החסידות. כפי שכתב במיה"ש (ח"ב מס' מגילה ד"ה בסעודתו).

"...ה' יתן אומר המבשרות צבא רב (תהלים סח) הייני כשהשי"ת מחדש ומגלה איזה אור מתפשט האור להאיר בכל העולמות ואף האומות מרגישים מזה מעט אך הם מרגישים בווהמא ובגשמות אך ישראל יקבלו האור כמו שמשפיע השי"ת..."

וביתר ביאור מבאר בנו בעל בית יעקב (בפ' ורא ד"ה בא דבר אות נ"ד)

"...בסוף מסכת מגילה מנין שמשמשים בבת קול, שנאמר ואזניך תשמענה דבר מאחריך. ביאר זה שכשישראל הם בני חורין אז הדיבור הולך [מהקב"ה] תחילה לישראל באורח ישר ומהם יתפשט לכל העולם. אכן בגלות אז הם שומעין רק מאחוריהם. שכשהשי"ת חפץ לשלוח השפעה חדשה לישראל מרגישים העכו"ם מקודם ומתאגדים ומתקשרים בהנאה מתאוות עוה'ז ורועשים בזו התאוה מאד,

וישראל מבינים על ידיהם איזה אור ואיזה השפעה חדשה עוסק השי'ת לפתוח עתה. וכן עתה מי שירצה להבין הרעש מהבני בליעל משחיתים עולם ברשעים, מבינים מזה שהשי'ת עוסק ורוצה לפתוח אור חדש אליהם שיצאו לחירות ויהיה בני חורין, ומחמת שאין לישראל הארה מפורשת רק שמשערים עצמם מהנהגת ההיפך יכונה זה בשם בת קול. וזה ואזניך תשמענה דבר מאחריך היינו מהעכו"ם שהם בחינת אחוריים..."

אלא שההבדל בין האור כפי שמתקבל אצל כלל ישראל ובין מה שמגיע מזה להאומות הוא תהומי. בעוד שלב העניין אצל האומות הוא האדם עצמו והנאותיו, כפי שמתבטאים הדברים במה שנקרא 'מגילת' 'זכויות האדם' שקיבלוהו עליהם האומות אחרי שפרקו מעליהם את אמונתם ובהתכנסם וביסדם את חבר העמים - האו"ם אחרי מלחמות העולם הראשונה. העיקר 'הקדוש' שעליו עומד כל בניינם הוא, **שיעשה האדם כל מה שליבו חפץ, ובתנאי שלא יפריע לאחרים לעשות מה שליבם חפץ**. ביזמרתם כי עיקר זה ללא אמונה בבורא כל העולמים והעמידה בפניו, יכול לעמוד בפני עצמו לאורך ימים. אמנם בכלל ישראל העיקר בהתכנסם הוא לקבל ולקיים את עול מלכותו ברצון מאהבת הניסים וההשגחה המתגלה בדרך הטבע גם בימינו אלה. כמו שממשיך שם בעל בית יעקב.

"...והיינו כי רצונם ומבוקשם של ישראל להיות בני חורין הוא להיפך ממש מכוונת העכו"ם. כי הם רוצים חירות לפרוק מעליהם עול השי"ת, כדי שיהיה להם יכולת להתפשט עצמם בכל תאוות עוה"ז ולא יהיה להם שום מניעה. וישראל עיקר החירות שלהם הוא שיגלה השי"ת מלכותו עליהם שיהי' להם כוח להתפשט עצמם בתורה ובמצות ובמעשים טובים... כי כשרואים איזה טובה או איזה חמדה מן הנאת עוה"ז שהאומות רועשים בה מבינים הם על ידה איזה אור שהשי"ת רוצה לפתוח עתה בד"ת ... [לישראל] יש מבינות להכיר ע'י עסקים הנעשים עתה בעכו"ם בהתפשטותם בהנאת עוה"ז איזה אור עוסק השי'ת לפתוח עתה לעמו ישראל."

ויעשו כולם אגודה אחת

אכן בדור האחרון שטרם השואה יצרו מנהיגי הדור הצדיקים וראשי הישיבות באירופה, יצירת מופת של אחדות מופלאה הקיימת ביסודה עד ימינו. כינוסם של רוב מניין ובניין של קהילות היהודים החרדים, לפעילות משותפת בכל ענפי החיים היהודיים הונע והובל בעיקר בעזרת עוסקים מסורים בצרכי ציבור מכל החוגים, שראו את החורבן המתהווה והניעו את גדולי ישראל ליצירת האחדות הזו. התארגנות ששאבה את כוחה העיקרי מהציבור בדמותן של מפלגות וקבוצות פעילות בכל עיר ועיר שהקימו מוסדות ואפילו בתי כנסת לצעיריהן. אחדות שהובילה את כלל ישראל דרך כל הצרות הנוראות, והניחה את היסודות לקיום היהודי החרדי בעת הקמת היישוב המדיני בארץ ישראל, ומפירותיה העצומים אנו אוכלים עד היום. מיד לאחרי השואה קמו הצדיקים וגדולי הדור שהשאירם הקב"ה לפלטה וקבעו בכוח ייחודיותם העצומה וקדושתם הגדולה את יסודות היהדות החרדית המתחדשת בעבודת ה' וכלימוד התורה בדמותם ובצלמם כפי שהם הבינוה. היו המה הפרט שמשך את הכלל אחריהו. בארץ ישראל היו אלו הרה"ק ר"א מבלז, הבית ישראל, והאמרי חיים, ועוד שיסדו מחדש את חצרות החסידות מבית אבותיהם, כאשר - בניגוד למה שהיה בחו"ל - תלמידיהם החסידים וכל בני משפחותיהם סופגים את רוב התוכן הפנימי הישן של החסידות. כך חידשו החזו"א, הרב מבריסק, והעמיקו את דמותם בני התורה והישיבות, שהיו מתי מעט בחו"ל, והציבום כסטנדרט הבסיסי הרחב מאוד לכל יהודי חרדי. וגם בחו"ל עשו אותם דברים הרבי מסאטמר, הרבי מליובאוויטש והר' אהרן קוטלר זכר כולם לברכה. היו אלו אותם חצרות החסידות והישיבות הישנות אך כאן היו מותאמות ומכוונים להווי החיים החדשים בארץ ישראל, במוסדות חינוך רחבים לבנים וגם לבנות, בדאגה לקיום החומרי

בבניית שכונות מגורים, ובהתארגנות פוליטית יחד עם התבדלות יסודית מהווי החיים החילוניים. ואליהם נסתפחו גם אחינו הספרדים שלמדו את הדרך הזאת ממש בדור האחרון. מהם הם רבבות אלפי ישראל שומרי תורה ומצוות כ"י. היו אלו צדיקים מיוחדים ששתלם ה' בכל דור דור, שהם וצדיקי הדור שאחריהם **קבעו בכוח את הנהגתם על הדור ועיצבוהו בדרכם מסוד ה' ליראיו**. צדיקים שהתאימו להנהגה שהייתה נדרשת בימי הבראשית לאחר חורבן השואה הנורא.

מודעא רבא לאורייתא

כיום הנהגה לפי ערך כזה בדרך של קביעה בכוח וכפייה של אורחות חיים, אף אם היא הנהגה גמורה לשם שמים, גורמת מחלוקות קשות וכואבות במיוחד בחי' **'מודעא רבא לאורייתא'**. השטח הזה הוא הצד האחורי המכוער והקשה ביותר בציבור שלנו; המזיק ביותר לחינוך הדור הצעיר; ובעל ההשלכות ההרסניות ביותר על יהדותם ואמונתם של ילדינו. כל זאת מלבד הכאב והיגון הרב של עצם המחלוקות הסוערות והמפלגות, המעוררות איבה קשה בין משפחות וקהילות ידידים וחברים שאך זה עתה הלכו שנים רבות יחד בישיבה, בקהילה, כשותפים לאמונה ברבי, בראש ישיבה, ברב ומורה הדרך. עובדת הגעתן של המחלוקות הללו לידי כל בעזרת הקישוריות המתפשטת, כמו כן הנושאים המשפטיים במחלוקות אלו בין ראשי ההנהגות, כזכויות בנכסים או בכהונות, המובאות להכרעתן של ערכאות משפטיות חילוניות ונכריות, **מגדילה את חילול שם שמיים בעיני כל ובמיוחד בעיני ילדינו המתבוננים**. בעטיים של המחלוקות מפסידים אנו כיום נכסים רבי ערך לציבור החרדים. החומה הוותיקה של התקשורת הסולרית מזה עשרים שנה, מתרסקת בעיקר עקב אי הבנות בניהולה בצורה מוסכמת על הכל המנוצלים על ידי דורשי רעתנו. אתר הר מירון המופקע כעת מצביאנו החרדי והכלל ישראלי החם והביתי, עם ה'הימשיקייט' וה'וארעמקייט' שהיתה נהוגה שם מזה מאה שנה. שלא לדבר על ראשות כמה עיריות שרוב תושביהן חרדים הנתונות בידי גורמים שאינם מתוכה.

והעיר שושן צהלה ושמחה

אבל אף כהיום הזה לא עזבנו ה' אלוקינו, ויש מקומות וקהילות רבות החשות בצורך של הנהגה ההולכת **לנגד רוחו של כל אחד ואחד**, המאמינה גם היום בפנימיות הטהורה והקדושה של כלל ישראל כל אחד בדרכו על פי התורה והשו"ע ורבותיהם, **'ונותנים באהבה רשות זה לזה להקדיש ליוצרם בנחת רוח'**. ביודעם כי הכלל - הוא המחזיק **בימינו את הפרט**. וכל לב מבין יכול להתבונן כי מי שזכו בהנהגה במקומות אלו קמו ועומדים דווקא מרצון הכלל. ולדוגמא נציין את האדמו"ר מויזניץ הרה"צ ר"י שליט"א שיחד עם טובים של פנימיות העניינים בדרכה המיוחדת של בית ויזניץ, בתפילות ושבתות מרוממות. בהתלהבות בתורה ובעבודת ה', בקדושה וטהרה. ובתביעה עצומה לאמת ואמונה ולישרות דרך. לתורה וגמ"ח, לצניעות והתבדלות מהרחוב ההמוני. מרבה הוא בשמחה בהנהגה חדשה של שלום וכבוד של רצון ושמחה, וחיסול המחלוקות והפילוגים, המהווים כבר דוגמא מעשית וכובשת להנהגות אחרות. איתו עמו אדמו"ר"י בית ויזניץ מחו"ל כולם בשובה ונחת, בדרך של **לך כנוס את כל היהודים ברצון ושמחה וגם 'איבערגעגעבנקייט'** והתמסרות ביניהם של אהבת חברים מעוררת השתאות, וברוח עמוקה ונוקבת של שלום ואחוה ואחדות כלל ישראל. ממילא השמחה ניכרת שם בכל מקום וכל פנים בבחי' **והעיר שושן צהלה ושמחה**. כל זאת ככוונה העליונה והנעלה ביותר בדרכם לשם ולתפארת לכלל בית ויזניץ, כפי שכתב באהב"ש (קרח ד"ה והנה)

"... דהעיקר ושורש הכל לאיש המשכיל, הוא דיבוק חברים ואסיפתם וקישורם באמת לאמיתו זה לזה, והוא

בחינת שלום. ומזה נצמח חסדים גדולים וישועות גדולות, הן בגוף והן בנפש..."

בזכותם נוכל גם בזמן הזה, לחדש ולחזק את האחדות בינינו כבימים ההם, ונעמוד איתנים כנגד המלך קשה כהמן, וכנגד גזירות הרשעה של ימינו על הגוף והרכוש. עד שיתבטלו ויקויים בנו, ליהודים הייתה אורה ושמחה וששון ויקר. אכ"ר.